

VULGÄÄRI SOSIALISMI JA NARODNIKKILAISUUS SOSIALISTIVALLANKUMOUKSELLISTEN HENKIIN HERÄTTELEMÄNÄ

Pilkalla on hyödyllinen vaikutuksensa. Kirjoituksissa otsikolla „Vallankumouksellista seikkailupolitiikkaa” * me lausuimme varman vakaumuksemme siitä, etteivät meidän sosialistivallankumouksellisemme milloinkaan halua suoraan ja täsmällisesti määritellä teoreettista asennettaan. Kumotakseen tämän ilkeämielisen ja epäoikeudenmukaisen oletuksen „Revoljutsionnaja Rossiija” alkoi 11. numerossa julkaista kirjoitussarjaa otsikolla „Ohjelmakysymyksiä”. Lykkyä tykö! Parempi myöhään kuin ei milloinkaan. Jo etukäteen tervehdimme kaikkia „Revoljutsionnaja Rossiijan” kirjoituksia „ohjelmakysymyksistä” ja lupaamme seurata tarkkaavaisesti sitä, voiko niistä todella löytää jotain *ohjelmaa*.

Tarkastelkaamme siinä mielessä ensimmäistä kirjoitusta: „Luokkataistelu maaseudulla”, mutta ensin huomautamme, että meidän vastustajamme yhä uudelleen liiaksi... „viehättyvät” väittäessään (№ 11, s. 6), että „meidän ohjelmamme on esitetty”. Sehän ei ole totta, herrat! Ettehän te ole vielä mitään ohjelmaa esittäneet, s.o. ette ole ainoastaan jättäneet esittämättä täydellisesti ja virallisen puoluekantaisesti katsomuksianne (ohjelmaa sanan ahtaassa merkityksessä tai vaikkapa ohjelmaluonnosta), vaan ette edes ole laisinkaan määritelleet suhdettanne sellaisiin perustavaa laatua oleviin „ohjelmakysymyksiin”, kuin kysymys marxilaisuudesta ja sen opportunistisesta arvostelusta, Venäjän kapi-

---

* Ks tätä osaa, ss. 170—191. *Toim.*

talismista ja tämän kapitalismin synnyttämän proletariaatin asemasta, merkityksestä ja tehtävistä j.n.e. Me tiedämme „teidän ohjelmastanne” vain sen, että te olette ottaneet aivan epämääräisen asenteen toisaalta vallankumouksellisen sosialidemokratian ja opportunistisen virtauksen *välillä* ja toisaalta venäläisen marxilaisuuden ja venäläisen liberaalis-narodnikkilaisen suuntauksen *välillä*.

Millaisiin loppumattomiin ristiriitoihin te sotkeudutte, kun tällä tavalla yritätte istua kahden tuolin väliin, sen me nyt osoitamme teille valitsemanne kysymyksen avulla. „Ei kysymys ole siitä, ettemme me ymmärtäisi, vaan me emme tunnusta nykyisen, kokonaisuutena otetun talonpoikaiston kuulumista pikkuporvarillisiin kerroksiin”, kirjoittaa „Revoljutsionnaja Rossija” (№ 11). „Meidän käsityksemme mukaan talonpoikaisto jakaantuu kahteen periaatteellisesti toisistaan jyrkästi eroavaan kategoriaan: 1) työtätekevä talonpoikaisto, joka elää oman työvoimansa riistolla (!??), ja 2) maaseutuporvaristoon — keski- ja pikkuporvaristoon — joka elää suuremmissa tai pienemmissä määrin vieraan työvoiman riistolla”. Pitäen porvaristoluokan „perustunnusmerkkinä” „tulolähde” (muiden ihmisten maksutoman työn hyväksikäyttö) sosialistivallankumouksellisten teoreetikot näkevät „tavattoman suurta periaatteellista yhtäläisyyttä” maalaisproletariaatin ja niiden „itsenäisten maanviljelijäin” välillä, jotka elävät käyttämällä tuotantovälineitä omalla työllään. „Kumpienkin toimeentulon perustana on *työ* määrättyinä poliittisen taloustieteen kategoriana. Se ensinnäkin. Toiseksi, kumpiakin nykyoloissa *armottomasti riistetään*”. Siksi ne on yhdistettävä *samaan* työtätekevän talonpoikaiston kategoriaan.

Esitimme tarkoituksellisesti näin yksityiskohtaisesti „Revoljutsionnaja Rossijan” mielipiteen, jotta lukija voisi sitä perusteellisesti harkita ja arvioida sen teoreettiset perusteet. Näiden perusteiden pätemättömyys on silmään pistävä. Kun yhteiskunnan eri luokkien perustunnusmerkkiä haetaan tulolähteestä, niin se merkitsee, että etutilalle asetetaan jakosuhteet, jotka todellisuudessa ovat tuotantosuhteiden tulos. Tämän virheen on jo aikoja sitten osoittanut Marx, joka nimitti niitä, jotka eivät sitä näe, vulgääreiksi sosialisteiksi. Luokkien välisen eroavaisuuden perustunnusmerkki on niiden paikka yhteiskunnallisessa tuotannossa ja siis niiden suhde tuotantovälineisiin. Yhteiskunnallisten

tuotantovälineiden jonkin osan omistaminen itselleen ja niiden käyttäminen yksityistaloudessa, taloudessa, jonka tarkoituksena on tuotteiden myynti — siinä on nykyaikaisen yhteiskunnan yhden luokan (porvariston) peruseroavaisuus proletariaatista, joka on vailla tuotantovälineitä ja myy työvoimaansa.

Jatkamme edelleen. „Kumpienkin toimeentulon perustana on *työ* määrättyinä poliittisen taloustieteen kategoriana”. Määrättyinä poliittisen taloustieteen kategoriana ei ole työ, vaan ainoastaan työn yhteiskunnallinen muoto, työn yhteiskunnallinen rakenne eli toisin sanoen: ihmisten väliset suhteet yhteiskunnalliseen työhön osallistumisessaan. Tässä toistuu toisessa muodossa vulgäärin sosialismin sama virhe, jonka olemme jo käsitelleet. Kun sosialistivallankumoukselliset sanovat: „Toisaalta maalaisisännän ja batrakin välisten keskinäisten suhteiden ja toisaalta itsenäisen maanviljelijän ja lainanantajain, kulakkien välisten keskinäisten suhteiden olemus on aivan samanlainen”, niin he toistavat täydellisesti vaikkapa saksalaisen vulgäärin sosialismin virheen, se kun esim. Mühlbergerin ominaisuudessa julisti, että olemukseltaan ovat isännän suhteet työläiseen samat kuin talonomistajan suhteet vuokramieheen. Aivan samoin meidänkään Mühlbergerimme eivät pysty erottamaan riiston perus- ja johdannaismuotoja, vaan rajoittuvat julistukseen „riistosta” yleensä. Aivan samoin meidänkään Mühlbergerimme eivät ymmärrä sitä, että nimenomaan palkkatyön riisto on koko nykyisen ryöstöjärjestelmän perusta, että nimenomaan se aiheuttaa yhteiskunnan jakaantumisen sovittamattoman vastakkaisiin luokkiin ja että vain *tämän* luokkataistelun näkökannalta voidaan johdonmukaisesti arvioida kaikki muut riiston ilmaukset vajoamatta löyhyyteen ja periaatteettomuuteen. Siksi meidän Mühlbergereillemme on annettava liikkeensä eheyttä ja vallankumouksellisen lippunsa „hyvää mainetta” arvossa pitävien venäläisten sosialistien taholta samanlainen päätävä ja säälimätön vastaisku, jollaisen sai saksalainen Mühlberger.

Osoittaaksemme selvemmin sosialistivallankumouksellistemme „teorian” sekavuuden tarkastelemme vielä samaa kysymystä käytännölliseltä puolelta, koetamme valaista käsiteltävänä olevaa kysymystä konkreettisilla esimerkeillä.

Ensinnäkin, valtava enemmistö pikkuporvaristoa *työskentelee* ja on riistonalaisena kaikkialla, aina ja joka paikassa. Minkä muun vuoksi se laskettaisiin kuuluvaksi siirtymä- ja väliasemassa oleviin kerroksiin? Toiseksi, aivan samoin kuin talonpojat tavaratalousyhteiskunnassa niin myös käsityöläiset ja pikkukauppiat *työskentelevät* ja ovat riistonalaisia. Eivätköhän meidän sosialistivallankumouksellisemme halua luoda myös „työtätekevän” kauppa- ja teollisuusväestön kategorian „ahtaan” proletariaattikategorian tilalle? Kolmanneksi, yrittäkööt sosialistivallankumoukselliset, tullakseen ymmärtämään heille niin vastenmielisen „dogmin” merkityksen, kuvitella kaupungin lähellä asuvaa talonpoikaa, joka työvoimaa palkkaamatta elää omalla työllään ja myymällä erilaisia maataloustuotteita. Rohkenemme toivoa, että eivät edes kiihkeät narodnikkilaist rohkene kieltää *tällaisen* talonpojan kuulumista pikkuporvaristoon ja että on mahdotonta „yhdistää” häntä samaan *luokkaan* (huomatkaa, että kysymyksessä on nimenomaan luokka eikä puolue) palkkatyöläisen kanssa. Ja onko olemassa jokin periaatteellinen ero kaupungin lähellä asuvan kaupustelija-maanviljelijän ja minkä tahansa pienmaanviljelijän aseman välillä kehittyvässä tavaratalousyhteiskunnassa?

Nyt herää kysymys, mistä johtuu tämä (lievästi sanoen) herrojen sosialistivallankumouksellisten lähentyminen vulgääriin sosialismiin? Ehkä se on kyseisen kirjoittajan satunnainen erikoisuus? Sellaisen olettamuksen kumoamiseksi tarvitsee vain esittää seuraava kohta „Revoljutsionnaja Rossijan” 11. numerosta: „Ikään kuin”, huudahtaa kirjoittaja, „tässä olisi kysymys vain saman taloudellisen kategorian mittasuhteista” (suur- ja pikkuporvari) „eikä siitä periaatteellisesta eroavaisuudesta”, joka on olemassa (kuulkaat!) „kahden kategorian — työperusteisen ja porvarillis-kapitalistisen talouden välillä!”. Meidän olisi vaikeaa kuvitellakin täydellisempää ja havainnollisempaa vahvistusta sille, mitä olemme sanoneet kirjoituksessa „Vallankumouksellista seikkailupolitiikkaa”: kaapikaa sosialistivallankumouksellista, ja te löydätte hra V. V:n. Jokaiselle, joka vähänkin tuntee venäläisen yhteiskunnallis-poliittisen ajattelun kehitystä, selviää sosialistivallankumouksellisten asenne tästä yhdestä ainoasta lauseesta. On tunnettua, että sen vaaleanpunaisen kvasi-sosialismin perustana, joka

kaunisti (ja kaunistaa vieläkin) meidän sivistyneissä yhteiskuntapiireissämme vallalla olevaa liberaalis-narodnikkilaista suuntaa, oli talonpojan „työperusteisen talouden” ja porvarillisen talouden ehdotonta vastakohtaisuutta koskeva aate. Tämä aate, jonka sen eri vivahteissa ovat seikkaperäisesti kehitelleet herrat Mihailovski, V. V., Nik. —on y.m., oli eräs niistä linnoituksista, joita vastaan venäläisen marxilaisuuden arvostelu suuntautui. Taloudelliseen häviöön joutuvan ja sorretun talonpoikaiston auttamiseksi, sanoimme me, on osattava luopua illuusioista ja katsoa suoraan todellisuutta, joka särkee hämävät unelmat työperusteisesta taloudesta (eli „kansantuotannosta”?) ja joka näyttää meille talonpoikaistalouden *pikkuporvarillisen järjestelmän*. Meilläkin, samoin kuin muuallakin, on työperusteisen pientalouden kehittäminen ja lujittaminen mahdollista vain muuttamalla se pikkuporvarilliseksi taloudeksi. Tätä muuttamista todellakin tapahtuu ja sen, että työtätekevällä talonpojalla on *oikeana* reaalisenä tendenssinä pikkuyritteliäisyys, ovat elämän tosiasiat kumoamattomasti todistaneet. Näin siis meidän talonpoikamme, samoin kuin kaikki pientuottajat, soveltuvat pikkuporvariston kategoriaan, koska on kehittymässä tavaratalous: he jakaantuvat yrittelijävähemmistöön ja proletariaatin suuriin joukkoihin, joita sitoo „isäntämiehiin” puolityöläisten ja puoli-isäntien monet siirtymisasteet (näitä siirtymismuotoja on olemassa kaikissa kapitalistisissa maissa ja kaikilla teollisuusaloilla).

Miten sosialistivallankumoukselliset ovat suhtautuneet tähän sosialistisen ajattelun kahden virtauksen vaihtoon, vanhan venäläisen sosialismin ja marxilaisuuden taisteluun? He yksinkertaisesti yrittivät välttää kysymyksen asiallista käsittelyä niin kauan kuin se oli mahdollista. Mutta kun vältteleminen kävi jo mahdottomaksi, kun henkilöiltä, jotka halusivat luoda erikoisen „puolueen”, vaadittiin määrättyjä selityksiä, kun heidät pakoitettiin antamaan vastaus, pakoitettiin sekä pilkkaamalla että suoranaisesti syyttämällä periaatteettomuudesta, — niin vasta silloin he alkoivatkin toistaa vanhaa narodnikkilaista „työperusteisen talouden” teoriaa ja vulgäärin sosialismin vanhoja virheitä. Toistamme: emme ole voineet odottaakaan parempaa vahvistusta syytöksellemme, joka koskee sosia-

listivallankumouksellisten täydellistä periaatteettomuutta, kuin 11. numerossa julkaistu kirjoitus, joka yrittää „yhdistää” sekä „työperusteisen talouden” teorian että luokka-taistelun teorian.

* * *

Naurettavana tapauksena mainitsemme vielä, että „Revoljutsionnaja Rossijan” 11. numerossa yritetään antaa „sopiva” selitys päätökselle periaatteellisen polemiikin välttämiseksi. Kirjoituksessa „Vallankumouksellista seikkailupolitiikkaa” „Iskra” nähkääs siteeraa väärin. Esimerkiksi? Esimerkiksi jättää pois sanan „paikoitellen” (paikoitellen maa siirtyy pääomalta työlle). Mikä kauhistus! Jättävät pois asiaan kuulumattoman sanan! Tai ehkäpä „Revoljutsionnaja Rossijan” päähän pälkäättää väittää, että maan siirtymistä koskevan kysymyksen yleisessä arvioinnissa (onko se porvarillinen prosessi vai ei) on edes jotain tekemistä sanalla „paikoitellen”. Koettakoot.

Edelleen. „Iskra” katkaisi sitaatin sanaan „valtio”, vaikka sen jälkeen seuraa „ei tietenkään nykyinen”. „Iskra” menetteli vielä pahemminkin (lisäämme puolestamme): se uskalsi nimittää tuota valtiota luokkavaltioksi. Eivätköhän vastustajamme, joiden „parhaita tunteita on loukattu”, ala väittää, että käsittelemässämme „minimiohjelmassa” saattoi olla kysymys ei-luokkavaltiosta?

Ja lopuksi, „Iskra” siteerasi huhtikuun 3 päivän julistusta, jossa esitettyä terrorin arviointia itse „Revoljutsionnaja Rossija” piti liioiteltuna. — Niin, ja me esitimme tämän, „Revoljutsionnaja Rossijan” tekemän, varauksen, mutta lisäsimme omasta puolestamme, että pidämme sitä „tasapainotaiteluna” ja epäselvinä viittauksina. „Revoljutsionnaja Rossija” on siitä erittäin tyytymätön ja alkaa selitellä ja ilmoitella yksityiskohtia (vahvistaen siten teolla, että selittelyä kaipaavaa epäselvyyttä oli olemassa). Ja millaisia nämä selitykset sitten ovat? Huhtikuun 3 päivän julistukseen oli nähkääs tehty korjauksia puolueen vaatimuksesta. Nämä korjaukset kuitenkin „todettiin riittämättömiksi” ja siksi sana „puolueelta” poistettiin julistuksesta. Mutta sanat „puolueen julkaisu” jäivät eikä toisessa („oikeassa”) julistuksessa samalta huhtikuun 3 päiväältä mainittu mitään erimielisyyksistä taikka liioittelemisista.

Esittäessään nämä selitykset ja tuntien, että ne vain vahvistavat „Iskran” (sanoissa: tasapainotaiteilu ja viittailut) esittämän selitysten antamista koskevan vaatimuksen oikeudenmukaisuutta, „Revoljutsionnaja Rossija” kysyy itse itseltään: miten puolue saattoi julkaista kirjapainossaan julistuksen, jota se ei hyväksy? „Revoljutsionnaja Rossijan” vastaus kuuluu: „Aivan samoin kuin Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen toiminimellä julkaistaan „Rabotsheje Delo”, „Iskra”, „Rabotshaja Mysl”⁶¹ ja „Borba”⁶² lehtiä”. Mainiota. Mutta ensinnäkään meillä ei erilaatuisia julkaisuja painatetakaan „puolueen” kirjapainossa, vaan ryhmien kirjapainoissa. Toiseksi, kun meillä ilmestyivät „Rabotshaja Mysl”, „Rabotsheje Delo” ja „Iskra” yhdessä, niin mehän itse nimitimme sitä *hajaannukseksi*. Katsokaapa, mitä siitä seuraa: sosialidemokratia itse paljastaa ja ruoskii *keskuudessaan* olevaa hajaannusta ja pyrkii poistamaan sitä vakavalla teoreettisella työllä, mutta sosialistivallankumoukselliset alkavat tunnustaa hajaannuksensa vasta *sen jälkeen*, kun heidät paljastetaan, ja taas kerran tässä yhteydessä keikaroivat laajasuuntaisuudellaan, joka antoi heille mahdollisuuden julkaista saman poliittisen tapahtuman johdosta samana päivänä kaksi julistusta, joissa tämän tapahtuman (uuden terroristisen teon) poliittinen merkitys tulkitaan aivan vastakkaisesti.—Tietäen, ettei aatteellisesta hajaannuksesta seuraa mitään hyvää, sosialidemokraatit katsoivat parhaaksi „tehdä ensin rajat selviksi ja sitten yhtyä” * turvaten siten tulevalle yhtymiselle sekä lujuden että hedelmällisyyden. Mutta sosialistivallankumoukselliset, jotka tulkitsevat „ohjelmaansa” eri tavalla, „kuka miten osaa” **, pelaavat „käytännöllisen” yhtenäisyyden fiktiota ja julistavat meille yliolkaisesti: vain siellä teillä, sosialidemokraateilla, on kaikenlaisia „ryhmiä”, mutta meillä on puolue! Aivan oikein, herrat, mutta historia opettaa meille, että toisinaan suhteet „ryhmien” ja puolueiden välillä ovat samanlaiset kuin faaraon laihojen ja liha-

* Ks. Teokset, 4. osa, s. 336. *Toim.*

** Verratkaa vain entisen „Sosialistivallankumouksellisten liiton” julkaisemia „Tehtäviämme” entisen „Sosialistivallankumouksellisten puolueen” „Manifestiin” (siitä „Iskran” 5. numerossa), sitten „Vestnik Russkot Revoljutsii” julkaisun 1. numerossa olevaan toimituksen lausuntoon, „Revoljutsionnaja Rossijan” 7—11. numeroiden „ohjelma”-kirjoituksiin ja kirjaseen „Vapaus”, jonka on julkaisut niin sanottu „Venäjän poliittisen vapauttamisen työväenpuolue”, jonka yhtymisestä sosialistivallankumouksellisten puolueen kanssa tiedotettiin äskettäin „Revoljutsionnaja Rossija” lehdessä.

vien lehmien välillä. Onhan olemassa erilaisia „puolueita”. Oli olemassa esim. „Venäjän poliittisen vapauttamisen työväenpuolue”, mutta sen kaksivuotinen olemassaolo kuitenkin jäi yhtä huomaamattomaksi kuin sen näyttämöltä häviäminenkin.

„Iskra” № 27, marraskuun 1 pnä 1902

*Julkaistaan „Iskra” lehden
tekstin mukaan*
